โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทางสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

และ

โครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร
(Yasothon Organic Geo-Informatics System: YOGIS)

(ฉบับสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร)

Group 3 Project:

หมู่บ้านต้นน้ำ (กระบวนการผลิต) บ้านโนนทรายงาม ตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

จัดทำโดย

1. นายชัยวัฒน์	ประภานวรัตน์	สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. นายชัยรัตน์	บุญส่ง	สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
3. นายนพดล	ครุธน้อย	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
4. นายสุรพงษ์	เอิมอุทัย	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
5. นางสาวขวัญดาว	ลือเปี่ยม	กรมการพัฒนาชุมชน
6. นางสุธาวดี	ทองศิริ	ธนาคารแห่งประเทศไทย
7. นางสาวณัฏฐิณี	แสงกุศลส่ง	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
8. นางสาวพรชาตา	บุสสุวัณโณ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
9. นางสาวณินาพรรณ์	เมฆไพบูลย์	กรมที่ดิน

บทสรุปผู้บริหาร : บ้านโนนทรายงาม

“บ้านโนนทรายงาม” เป็นกรณีศึกษาของพื้นที่ต้นน้ำการปลูกข้าวอินทรีย์ ที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระยะเริ่มต้น จึงมีพื้นที่แปลงเกษตรอินทรีย์เพียงร้อยละ 6.5 มีการรวมกลุ่มเริ่มต้นทำการเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกข้าว พืชผักสวนครัว ผลไม้ต่างๆ และพื้นที่กรองและกักเก็บน้ำ สำหรับระบบน้ำปิดเพื่อการเกษตรอินทรีย์ มีลักษณะพื้นที่แปลงต่อเนื่องติดกันตามการชักชวนปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรอินทรีย์ที่มุ่งเน้นความบริสุทธิ์ปลอดภัยจากสารเคมี วิถีชีวิตของบ้านโนนทรายงาม เป็นชุมชนที่อบอุ่น ถ้อยทีถ้อยอาศัย ช่วยเหลือ แบ่งปัน และเรียบง่าย เนื่องจากความเข้าใจในวิถีชีวิตเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ได้มุ่งเน้นกำไรหรือผลตอบแทนเป็นหลัก หากแต่มุ่งเน้นไปที่สุขภาพของตน การมีชีวิตอย่างพอเพียง การฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมและระบบนิเวศน์ และความปลอดภัยจากสารเคมีของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

แม้ว่าจะมีจุดเริ่มต้นทางด้านแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่ดี แต่บ้านโนนทรายงามก็เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากแนวคิดเกษตรสารเคมีจากยุคก่อน ที่มุ่งเน้นใช้สารเคมีที่ให้ผลอย่างรวดเร็ว แต่มีต้นทุนสูง จึงมีลูกหลานเกษตรกรส่วนหนึ่งทิ้งบ้านเกิดไปรับจ้างทำงานในเมือง เพราะเห็นว่า รุ่นพ่อแม่มีหนี้สินจากการทำเกษตร(สารเคมี) มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ และที่สำคัญยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่า การทำเกษตรอินทรีย์เป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก หรืออีกส่วนหนึ่ง เกษตรกรยังคงต้องการทำการเกษตรให้ได้ผลตอบแทนสูง ดังนั้น ความท้าทายสำคัญของการเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ จึงอยู่ที่การสร้างความตระหนักให้เกษตรกรและผู้บริโภคเห็นถึงอันตรายจากเกษตรสารเคมี แนวโน้มการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์และมูลค่าเพิ่มของสินค้ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเกษตรอินทรีย์ในระยะยาว

เมื่อเรียนรู้และเข้าใจกรณีศึกษาในฐานะที่เป็นพื้นที่ต้นน้ำสำหรับการปลูกข้าวอินทรีย์แล้ว คณะผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ข้อมูล “บ้านโนนทรายงาม” ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนแล้ว เห็นสมควรที่จะต้องพัฒนาเชิงระบบเพื่อให้เกิดการประสานพลังกัน (Synergy Development) ใน 4 ส่วน กล่าวคือ **การวางแผนเชิงระบบด้วยเทคโนโลยี – ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (SMART Organic Leader) – คลินิกเกษตรอินทรีย์เคลื่อนที่เร็ว (One Stop Mobile Services)–มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับท้องถิ่น**เพื่อให้ทั้งสี่ส่วนเชื่อมโยงสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทางสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อพัฒนาศักยภาพต้นน้ำของการปลูกข้าวอินทรีย์และเกษตรอินทรีย์ผสมผสานอย่างยั่งยืนและมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถียโสธร คณะผู้ศึกษาจึงได้จัดทำ “**โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน**” โดยมุ่งเน้นไปที่ 1) การวางแผนขยายเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ด้วยระบบข้อมูลภูมิสารสนเทศ ผ่านศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ที่เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ระหว่างกันในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสร้าง “ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ” (SMART Organic Leader) ให้มีความรอบรู้ทางด้านการผลิต การแปรรูปเพิ่มมูลค่า และการตลาดในยุคดิจิทัล พร้อมที่จะเป็นผู้นำและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชน 3) การสนับสนุน “คลินิกเกษตรอินทรีย์เคลื่อนที่เร็ว”

(One Stop Mobile Services) จากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหา รวมถึงให้การรับรองคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 4) พัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับท้องถิ่น (Local Organic Standard) ตามนโยบาย ของจังหวัดให้เป็นกระบวนการที่ได้รับการยอมรับ มีขั้นตอนรวดเร็วไม่ยุ่งยากซับซ้อน และลดภาระค่าใช้จ่ายของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำรายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project) ของกลุ่มที่ 3 เป็นไปตามหลักวิชาการจัดการโครงการ (Project Management) โดยผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย รุ่นที่ 22 ทั้ง 6 กลุ่ม ได้ลงพื้นที่ในจังหวัดยโสธร ซึ่งมีชื่อเสียงด้านการเกษตรอินทรีย์ เพื่อทำการศึกษาและเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์พร้อมทั้งเลือกประเด็นที่จะจัดทำโครงการในหมู่บ้านตามลักษณะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยคณะผู้ศึกษากลุ่มที่ 3 ได้รับมอบหมายให้ศึกษาและจัดทำโครงการในหมู่บ้านต้นทาง ณ บ้านโนนทรายงาม ตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยได้รับคำแนะนำที่ดีเสมอจากท่านอาจารย์วรภา ชัยเลิศวณิชกุล ที่ปรึกษาโครงการฯ สละเวลาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการนำเสนอโครงการ

คณะผู้ศึกษากลุ่มที่ 3 ยังได้รับเกียรติจากผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร ท่านบุญธรรม เสิศสุขีเกษม ช่วยสนับสนุนการศึกษากลุ่ม ทั้งการให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์และดูแลการเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดยโสธร รวมถึงหัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ที่ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น ให้ความรู้และประสานงานช่วยเหลือการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษากลุ่มที่ 3 ยังได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความรู้ ความร่วมมือ และคำแนะนำจากเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ผู้นำเกษตรอินทรีย์ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณพ่อผู้ใหญ่ก้านแก้ว แสวงดี และคุณแม่สมทรง แสวงดี ที่ดูแล ให้โอกาสได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกษตรอินทรีย์จากพื้นที่จริง ให้พวกเราได้รับประสบการณ์ ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย (NWL) รุ่นที่ 22 ซึ่งสนับสนุนให้คณะผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานก.พ. ทุกท่าน ที่ช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่คณะผู้ศึกษาตลอดช่วงเวลาการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย (NWL) รุ่นที่ 22 เป็นอย่างดียิ่ง

คณะผู้ศึกษากลุ่มที่ 3
ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่
ในราชการไทยรุ่นที่ 22
11 พฤษภาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร : บ้านโนนทรายงาม	2
กิตติกรรมประกาศ	4
1. นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	6
2. หลักการเกษตรอินทรีย์	10
3. การวิเคราะห์ผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้าด้านเกษตรอินทรีย์	14
4. สถานการณ์/ข้อเท็จจริงในพื้นที่ และการวิเคราะห์ศักยภาพของบ้านโนนทรายงาม	16
5. การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ของบ้านโนนทรายงาม	22
6. ข้อเสนอแนะ: **โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทางสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน**	25
โครงการตามคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร:	
โครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร	
(Yasothon Organic Geo-Informatics System)	44
ภาคผนวก	48

1. นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

- **ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)**

  เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)

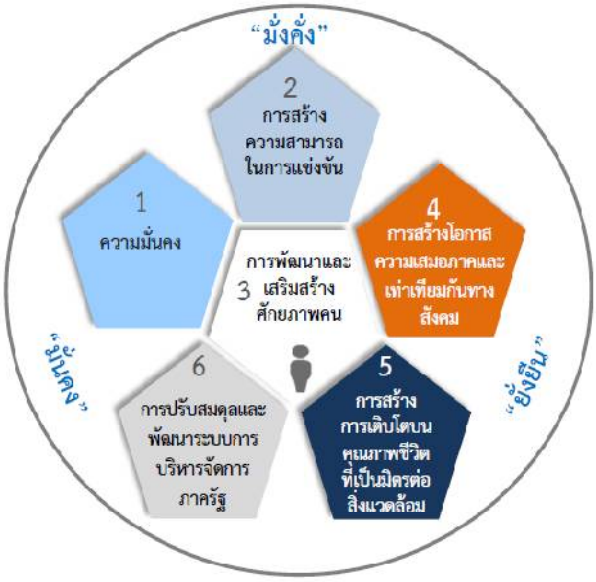

http://www.kmutt.ac.th/pd/v2/uploads/files/Integrated%20Budget-2561%20/2.ยุทธศาสตร์ชาติ%2020%20ปี.pdf

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**

  กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ กรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน

  โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ

  แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” **ต่อเนื่องจาก**แผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้าน มีดุลยภาพ ทั้ง

มิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดรับ เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อมิติอื่นๆ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ **"คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา"** สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม

- **ยุทธศาสตร์จังหวัดยโสธร**

  จังหวัดยโสธรได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนการประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด โดยนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (ข้อจำกัด/ภัยคุกคาม) แล้วประเมินศักยภาพการพัฒนาร่วมกับประเด็นการพัฒนาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนโยบายของรัฐบาล/แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ยุทธศาสตร์รายสาขา ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของประเทศ และยุทธศาสตร์ของภาค/ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แล้วสามารถสรุปผลวิเคราะห์เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (พ.ศ. 2561 - 2564) และคณะกรรมการบริหารงานแบบบูรณาการจังหวัดยโสธร (ก.บ.จ.ยส.) ได้ประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบ รวมทั้งได้นำแผนพัฒนาจังหวัดยโสธร ๔ ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) เข้าประชุมกับทุกภาคส่วน เพื่อหารือรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 สรุปได้ดังนี้

  <u>วิสัยทัศน์</u> เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหา/โอกาสการพัฒนาในส่วนที่ 2 แล้วจึงกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดยโสธร (พ.ศ. 2561 - 2564) ว่า "ยโสธรเมืองเกษตรอินทรีย์เมืองแห่งวิถีอีสาน"

  <u>พันธกิจ</u> จากวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดยโสธร (พ.ศ. 2561 - 2564) สามารถกำหนดพันธกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหา สนองความต้องการและพัฒนาจังหวัดยโสธรให้บรรลุวิสัยทัศน์ ได้ 3 พันธกิจ ดังนี้

  - ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรการเกษตรเป็นเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
  - สนับสนุนและผลักดันให้จังหวัดมีความโดดเด่น และชัดเจนในฐานะจังหวัดที่ดำรงความเป็นชุมชนอีสาน โดยเน้นการรณรงค์ให้ ความสำคัญกับวัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีอีสาน ซึ่งมีการผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่อย่างกลมกลืน ขยายโอกาสด้านอุดมศึกษาในจังหวัด

- ผลักดันให้ภาคประชาสังคมมีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

- **ยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดยโสธร**

จากการวิเคราะห์ศักยภาพและสถานการณ์แวดล้อมเพื่อกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดยโสธร 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ซึ่ง ก.บ.จ.ยส. และผู้แทนภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดยโสธรได้ร่วมกันพิจารณาจัดลำดับความสำคัญแล้ว สรุปได้ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ครบวงจรและได้มาตรฐาน

เป้าประสงค์ “ผลผลิตและสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้มาตรฐานและเพิ่มมูลค่า”

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น (25,000 ไร่/ปี)
2) จำนวนสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น (4 ชนิด)
3) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ (ร้อยละ 3.5/ปี)

กลยุทธ์

1) สร้างกระแสการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และเศรษฐกิจพอเพียง
2) ขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เต็มศักยภาพ
3) เพิ่มความสามารถในการรับซื้อและส่งเสริมการแปรรูป เพิ่มมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์
4) เพิ่มตลาดและช่องทางการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และการค้า การท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ “ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น”

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว (ร้อยละ 5/ปี)
2) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP (ร้อยละ 4/ปี)

กลยุทธ์

1) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีวิถีอีสาน
2) ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์
3) ยกระดับและพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวและการบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงของครอบครัว ชุมชนและสังคม

เป้าประสงค์ "ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและสังคมมีความสงบเรียบร้อย"

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

1) ร้อยละของเด็กและเยาวชนได้รับการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตความตามเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 95 ต่อปี)
2) จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้/ชุมชนต้นแบบยโสธรโมเดล (เพิ่มขึ้นปีละ 36 หมู่บ้าน/ปี)
3) ร้อยละของครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ผ่านเกณฑ์ จปฐ. 30,000 บาท/คน/ปี (ร้อยละ 95 ต่อปี)
4) จำนวน อปท. ที่ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน (ดูแลสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส) (เพิ่มขึ้น 10 แห่ง)
5) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA
6) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ย O-Net ม.๓ (ร้อยละ3.5/ปี)
7) ร้อยละของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ไม่มีปัญหายาเสพติด (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5/ปี)
8) จำนวนร้อยละที่ลดลงของการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนน/ประชากร 100,000 คน (ลดลงร้อยละ 3/ปี)

กลยุทธ์

1) ยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างชุมชนสู่ความเข้มแข็ง
2) เพิ่มศักยภาพในการรักษาความมั่นคงภายในและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3) ยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ "ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพิ่มขึ้น"

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

1) จำนวนพื้นที่ป่าไม้และที่ดินของรัฐได้รับการปกป้องบำรุงรักษาและปลูกต้นไม้ฟื้นฟู สภาพป่า (13,000 ไร่/ปี)
2) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ (10,000 ไร่/ปี)
3) จำนวนพื้นที่แหล่งน้ำได้รับการพัฒนาและมีผลผลิตสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น (5,000 ไร่/ปี)
4) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานทดแทน (ร้อยละ 0.5/ปี)

กลยุทธ์

1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ
2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3) ยกระดับเมืองเกษตรอินทรีย์ ด้วยวิถีพลังงานทดแทน

2. หลักการเกษตรอินทรีย์

- **เกษตรอินทรีย์คืออะไร**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและ อาหารแห่งชาติ สังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ วงจรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือ พันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน”

ปัจจุบัน นอกเหนือจาก “เกษตรอินทรีย์” ที่เป็นเครื่องหมายรับรองความปลอดภัยของสินค้าเกษตรที่มีอยู่ในท้องตลาดแล้ว เรายังอาจได้ยินมาตรฐาน สินค้าเกษตรอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้บริโภคถึงความเหมือนหรือแตกต่างกับสินค้า เกษตรอินทรีย์ได้ เช่น ผักปลอดสารพิษ ผักไร้สาร ผักอนามัย เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจคุณลักษณะหรือข้อกำหนดในการผลิตสินค้าเกษตรดังกล่าว จึงแสดงรายการเปรียบเทียบไว้ดังตารางนี้

ตารางเปรียบเทียบคุณลักษณะหรือข้อกำหนดในการผลิตสินค้าเกษตร

สินค้าเกษตร/มาตรฐาน	สารเคมี			
	ยาฆ่าแมลง	ปุ๋ยเคมี	ฮอร์โมนเร่ง	พืชตัดแต่งพันธุกรรม
ผักเกษตรอินทรีย์	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ห้ามใช้
ผักปลอดสารพิษ/ผักอนามัย	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้
ไฮโดรโพนิกส์	ไม่บังคับ	ใช้ได้	ใช้ได้	ห้ามใช้
ผักไร้สาร	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ไม่ระบุ

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ กระทรวงพาณิชย์ http://www.organic.moc.go.th

ทั้งนี้มาตรฐานที่แตกต่างกันของสินค้าเกษตรดังกล่าวเป็นไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การรับรองที่ต่างกัน

- **หลักการเกษตรอินทรีย์**

  เช่นเดียวกับคำนิยาม มีหลายฝ่ายที่พยายามสรุปหลักการเกษตรอินทรีย์ แต่หลักการเกษตรอินทรีย์ที่ยอมรับกันทั่วไปคือ หลักการที่กำหนดโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Organic Agriculture Movements – IFOAM) โดยสหพันธ์ฯ ได้ระดมความคิดเห็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเกษตร อินทรีย์โดยตรงจากทั่วโลก ร่างหลักการเกษตรอินทรีย์นี้ได้รับการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของสหพันธ์ฯ เมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 และที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติรับรองหลักการเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว โดยหลักการเกษตรอินทรีย์ของสหพันธ์ฯ ประกอบด้วยหลักการ 4 ข้อสำคัญ คือ สุขภาพ, นิเวศวิทยา, ความเป็นธรรม, และการดูแลเอาใจใส่ (health, ecology, fairness and care)

  (1) มิติด้านสุขภาพ เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก

  (2) มิติด้านนิเวศวิทยาเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของระบบนิเวศวิทยาและวัฐจักรแห่ง ธรรมชาติ การผลิตการเกษตรจะต้องสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติ และช่วยทำให้ระบบและวัฐจักรธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น

  (3) มิติด้านความเป็นธรรมเกษตรอินทรีย์ควรจะตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวมและสิ่งมีชีวิต

  (4) มิติด้านการดูแลเอาใจใส่ การบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและ รับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

- **มาตรฐานเกษตรอินทรีย์คืออะไร**

  มาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นเกณฑ์ข้อกำหนดขั้นต่ำที่เกษตรกรผู้ผลิตจะต้องปฏิบัติตาม และหน่วยงานรับรองจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจประเมินการผลิต และตัดสินใจในการรับรองฟาร์มที่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานนั้นๆ

  ปกติในการกำหนดมาตรฐานโดยส่วนใหญ่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์กลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้ค้า ผู้บริโภค รวมทั้งนักสิ่งแวดล้อม และนักวิชาการด้านต่างๆ จะมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น และตัดสินใจในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละข้อ ความคาดหวังหรือการให้คุณค่ากับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละส่วนจะถูกตรวจสอบ และยอมรับหรือปฏิเสธโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพราะผู้ผลิตและผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดเหล่านั้น ดังนั้น มาตรฐานจึงเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นกระบวนการแปลความคาดหวังและคุณค่า

ของเกษตรอินทรีย์ให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ ในกระบวนการตัดสินใจกำหนดมาตรฐานนั้น จะต้องมีการสร้างฉันทามติ (consensus building) เพื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดยอมรับ ดังนั้น ข้อตกลงในมาตรฐานจึงเปรียบเหมือนเป็น “สัญญาประชาคม” ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด นอกจากนี้ สัญญาประชาคมนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียดกระบวนการผลิตไว้อย่างค่อนข้างชัดเจน ทำให้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีสถานะเสมือนหนึ่งเป็น “คำนิยาม” ของเกษตรอินทรีย์ไปพร้อมกันด้วย จะเห็นได้ว่า มาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นภาพสะท้อนของสภาวการณ์การผลิตและการแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่เกษตรกรได้พัฒนายกระดับความสามารถในการทำการผลิตและแปรรูปให้ก้าวรุดหน้ามากขึ้น ดังนั้น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์จึงไม่ใช่มาตรฐานที่หยุดนิ่ง ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เป็นสภาพการณ์ที่ยังสามารถมีการแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ตามสภาวการณ์ของการผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่นับวันมีแต่จะก้าวรุดหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงข้อกำหนดโดยสรุปของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในบางเรื่องที่สำคัญ สำหรับท่านที่สนใจต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาหาอ่านเพิ่มเติมได้จากหนังสือ “เกษตรอินทรีย์: ทำอย่างไรจึงได้รับการรับรอง” โดยวิฑูรย์ ปัญญากุล (2547) มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, กรุงเทพ

(1) <u>ระบบนิเวศการเกษตร</u> ระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องเอื้ออำนวยต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ผลิตจะต้องดำเนินการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและสภาพนิเวศท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ เพื่อให้พืชพรรณและสัตว์ท้องถิ่นสามารถมีที่อยู่อาศัยได้อย่างเพียงพอ นอกเหนือจากการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพแล้ว เกษตรอินทรีย์ยังจำเป็นต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างจริงจังอีกด้วย โดยในการอนุรักษ์ดินนั้นครอบคลุมตั้งแต่การป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน การอัดแน่นของหน้าดิน ดินเค็ม และการเสื่อมสภาพของดินด้วยเหตุปัจจัยอื่นๆ ส่วนการอนุรักษ์น้ำนั้นเป็นเรื่องของการใช้น้ำอย่างประหยัด ป้องกันไม่ให้เกิดน้ำเสีย หรือปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ การหมุนเวียนน้ำน้ำมาใช้ใหม่ ซึ่งอาจดำเนินการโดยการเพิ่มปริมาณอินทรียวัตถุในดิน การออกแบบวิธีและระยะเวลาของการเพาะปลูกอย่างเหมาะสม การใช้วิธีการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการออกแบบวางแผนการทำการเกษตร โดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้อจำกัดของทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ในท้องถิ่น

(2) <u>การปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์</u> การปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ควรเริ่มจากการมีแผนการปรับเปลี่ยนที่ชัดเจน โดยแผนการปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน โดยอาจจะปรับเปลี่ยนฟาร์มทั้งหมดเข้าสู่เกษตรอินทรีย์พร้อมกันหรือค่อยๆ ปรับเปลี่ยนบางส่วนของฟาร์มเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ก็ได้ แต่ทั้งนี้ แผนการปรับเปลี่ยนจะต้องระบุถึงขั้นตอนและระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนฟาร์มทั้งหมดเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการจัดแยกระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์และไม่ใช่เกษตรอินทรีย์ออกจากกัน ซึ่งในแต่ละมาตรฐานอาจกำหนดระยะเวลาของการปรับเปลี่ยนแตกต่างกันไป ซึ่งในช่วงระยะปรับเปลี่ยนนี้อาจใช้เวลา 12 - 36 เดือนขึ้นกับมาตรฐาน โดยในช่วงนี้ เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกหรือทำการผลิตตามปกติ แต่จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน

เกษตรอินทรีย์ และผลผลิตที่ผลิตขึ้นมา จะไม่สามารถใช้ตรารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ (บางมาตรฐาน อาจมีข้อกำหนดให้ใช้ตรารับรองมาตรฐานระยะปรับเปลี่ยนได้)

(3) <u>การผลิตพืช</u> ในระบบการปลูกพืช ควรเลือกปลูกพืชที่หลากหลายชนิดและพันธุ์ เพื่อสร้างเสถียรภาพและความยั่งยืนของนิเวศฟาร์ม นอกจากนี้ การปลูกพืชหลากหลายพันธุ์ ยังเป็นการช่วยรักษาความหลากหลายของพันธุกรรมพืชไว้ด้วย ในการสร้างความหลากหลายของการปลูกพืชนี้ ควรมีการปลูกพืชหมุนเวียน โดยมีพืชที่เป็นปุ๋ยพืชสดรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชตระกูลถั่วและพืชที่มีระบบรากลึก โดยจัดระบบการปลูกพืชให้มีพืชคลุมดินอยู่ตลอดทั้งปีสำหรับเมล็ดพันธุ์พืชและส่วนขยายพันธุ์ มาตรฐานมีข้อกำหนดที่ต่างกันออกไป แต่โดยหลักทั่วไป จะกำหนดให้เลือกใช้พันธุ์พืช (เมล็ด กิ่งพันธุ์ ต้นกล้า) ที่ผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ แต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์เกษตรอินทรีย์ได้ มาตรฐานอาจมีข้ออนุโลมให้ใช้เมล็ดพันธุ์ทั่วไปได้

(4) <u>การจัดการดิน และธาตุอาหาร</u> การจัดการดินที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเกษตรอินทรีย์ การปรับปรุงดินและการบริหารจัดการดินและธาตุอาหาร มีเป้าหมายเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งรวมถึงการจัดการให้มีธาตุอาหารอย่างเพียงพอกับพืชที่เพาะปลูก และเพิ่มพูนอินทรียวัตถุให้กับดินอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างกลไกของการหมุนเวียนธาตุอาหารในฟาร์ม รวมทั้งการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และการสูญเสียของธาตุอาหาร ซึ่งการจัดหาแหล่งธาตุอาหารพืชนั้นควรเน้นที่ธาตุอาหารที่ผลิตขึ้นได้ภายในระบบฟาร์ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการให้มีการหมุนเวียนธาตุอาหารในฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ปุ๋ยธาตุอาหาร ทั้งจากหินแร่ธาตุ หรือปุ๋ยอินทรีย์และอินทรียวัตถุจากภายนอกฟาร์มนั้น ควรเป็นแค่แหล่งธาตุอาหารเสริมเท่านั้น ไม่ใช่เป็นแหล่งทดแทนการผลิตและการหมุนเวียนธาตุอาหารในฟาร์ม

(5) <u>การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในระดับฟาร์ม</u> การป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระบบเกษตรอินทรีย์จะเน้นที่การเขตกรรม การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี และวิธีกลเป็นหลัก ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศการเกษตร ที่ทำให้พืชที่เพาะปลูกพัฒนาภูมิต้านทานโรคและแมลง และสภาพแวดล้อมของฟาร์มไม่เอื้ออำนวยต่อการระบาดของโรคและแมลง ต่อเมื่อการป้องกันไม่เพียงพอ เกษตรกรจึงอาจใช้ปัจจัยการผลิตสำหรับควบคุมและกำจัดแมลงศัตรูพืช ซึ่งกำหนดอนุญาตไว้ในมาตรฐาน

(6) <u>การป้องกันมลพิษ การปนเปื้อน และการปะปน</u> ในระดับฟาร์ม เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องมีมาตรการในการป้องกันมิให้ดินและผลผลิตเกษตรอินทรีย์ปนเปื้อนจากมลพิษ และสารเคมีสังเคราะห์ทางการเกษตร ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งรวมถึงโลหะหนัก และมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชน รวมทั้งมีมาตรการในการลดการปนเปื้อน (เช่น การจัดทำแนวกันชนรอบแปลงเกษตรอินทรีย์ที่มีพื้นที่ติดกับแปลงเกษตรเคมีที่มีการใช้สารเคมีต้องห้าม หรือการทำบ่อพักน้ำ และมีการบำบัดน้ำด้วยชีววิธี ก่อนที่จะนำน้ำนั้นมาใช้ในแปลงปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการทำความสะอาดเครื่องมือทางการเกษตร ที่อาจปนเปื้อนสารเคมีต้องห้าม ก่อนนำมาใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์) เป็นต้น

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แต่ละแห่งจะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการแนวกันชน (buffer zone) ที่แตกต่างกัน โดยอาจมีการกำหนดทั้งระยะห่างระหว่างแปลงเกษตรอินทรีย์กับแปลงเกษตรเคมี หรือการปลูกพืช หรือการจัดทำสิ่งปลูกสร้าง ที่เป็นแนวป้องกันการปนเปื้อน ในพื้นที่แนวกันชนที่แตกต่างกันได้ โดยทั่วไป จะมีการกำหนดเกณฑ์แนวกันชนขั้นต่ำไว้ในมาตรฐาน ซึ่งหน่วยงานรับรองอาจจะพิจารณาให้เกษตรกรต้องมีการจัดการแนวกันชนเพิ่มเติมจากข้อกำหนดขั้นต่ำ โดยการพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงของฟาร์มแต่ละแห่ง

ในขั้นของการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป ผู้ผลิต-ผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยป้องกันมิให้วัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ปะปนกันกับวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ หรือสัมผัสกับปัจจัยการผลิต หรือสารต้องห้ามต่างๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน เพราะจะทำให้วัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์นั้นสูญเสียสถานะของการได้รับการรับรองมาตรฐานได้ ยกตัวอย่างเช่น การไม่ใช้กระสอบที่บรรจุปุ๋ยเคมี หรือสารเคมีมาใช้บรรจุผลผลิตเกษตรอินทรีย์ หรือในการจัดเก็บผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในโรงเก็บ จะต้องไม่มีการใช้สารกำจัดศัตรูในโรงเก็บ ในขณะที่มีการเก็บผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ขนส่งผลผลิตเกษตรอินทรีย์

3. **การวิเคราะห์ผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้าด้านเกษตรอินทรีย์**

มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบการบังคับการแสดงฉลากและการกล่าวอ้างสินค้าเกษตรอินทรีย์แล้ว โดยการจัดประชุมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/มีส่วนได้เสีย 0.5 วัน (13 ก.ย. 56) โดยได้นำเสนอผลการศึกษาให้กับที่ประชุมรับทราบเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2557 แต่ไม่ได้มีการเผยแพร่รายงานศึกษาให้กับหน่วยงานภายนอก ผลกระทบที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

- มีเฉพาะเกษตรกรเพียง 42.8% (พื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ 21.36%) ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มกษ. (ใช้ตรา Organic Thailand) เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยที่เหลือ ได้รับการตรวจรับรองตามมาตรฐานอื่นๆ
- มีหน่วยตรวจรับรองเพียงหน่วยงานเดียว คือ บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด ที่ปัจจุบัน (25 ก.ค. 59) ได้รับการขึ้นทะเบียนตามเกณฑ์ของ มกอช. โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเฉพาะขอบข่ายพืช (รวมข้าว) เกษตรอินทรีย์ ซึ่งหน่วยตรวจรับรองภาครัฐได้รับการยกเว้น ไม่ต้องขอขึ้นทะเบียนกับ มกอช.
- ถ้า มกอช. ไม่ยอมรับการตรวจรับรองของมาตรฐานอื่น เกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานมกษ. จะมีทางเลือก
  (1) ขอการรับรองเพิ่มเติมกับหน่วยตรวจรับรองเดิม แต่หน่วยตรวจรับรองนั้นได้รับการขึ้นทะเบียนกับ มกอช. ก่อน
  (2) เปลี่ยนหน่วยตรวจรับรองเป็นหน่วยตรวจรับรองของภาครัฐ ที่ได้รับการยกเว้นการขึ้นทะเบียนกับ มกอช. (แต่หน่วยตรวจรับรองภาครัฐนี้อาจไม่ได้รับการยอมรับสำหรับการส่งออก)

(3) ยังคงขอรับรองจากหน่วยตรวจรับรองเดิม (เพื่อการส่งออก) แต่ขอการรับรองเพิ่มจากจากหน่วยตรวจรับรองภาครัฐเพิ่ม ซึ่งคงต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม ทั้งการจัดทำระบบเพื่อขอการรับรอง และค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรอง ล่าสุด ทาง มกอช. ได้ยกร่างข้อกำหนดมาตรฐานบังคับ “การแสดงฉลากผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์” ซึ่งกำหนดที่จะยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระห่างประเทศและภูมิภาคเพียง 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานของ Codex, IFOAM, และ ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOS) ซึ่งมาตรฐาน Codex และ ASOS นั้น ยังไม่ได้มีมาตรฐานของหน่วยงานใด/ประเทศใด ที่ผ่านการตรวจประเมินว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของ 2 มาตรฐานนี้ ดังนั้น การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีอื่นของ มกอช. ในทางปฏิบัติจึงน่าจะยอมรับเฉพาะมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของ IFOAM มาตรฐานเดียว

- มีความพยายามที่จะยกเว้นการตรวจรับรองสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยทางมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยเสนอให้ยกเว้นเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท/เดือน แต่ที่ประชุมกรรมการ มกอช. ไม่เห็นด้วย และในที่ประชุมเมื่อวันที่ 11 ธ.ค. 57 ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก (ก) เป็นการยากมากที่จะประเมินระดับรายได้ของเกษตรกร และ (ข) ที่ผ่านมามักพบการกล่าวอ้างเป็นเกษตรอินทรีย์โดยไม่ได้รับรอง โดยเกษตรกรรายย่อยเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ในร่างมาตรฐานได้กำหนดข้อยกเว้นให้เฉพาะกับเกษตรกรหรือกลุ่มที่เป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายให้กับผู้บริโภคหรือผู้ใช้สุดท้ายโดยตรง ที่จะต้องจำหน่าย ณ สถานที่ผลิต หรือบริเวณใกล้เคียงสถานที่ผลิตเท่านั้น
- ในกรณีที่ มกอช. ยอมรับความเท่าเทียมของการตรวจรับรองมาตรฐานอื่น น่าจะต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน ในปัจจุบัน มีมากกว่า 100 ประเทศที่มีการจัดทำระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของตัวเอง มกอช. จะต้องใช้เวลาอีกนานหลาย 10 ปี กว่าจะจัดทำยอมรับความเท่าเทียมดังกล่าวเสร็จ
- การขึ้นทะเบียนขอใบอนุญาตกับ มกอช. ซึ่งปัจจุบัน มีผู้ผลิต/ผู้ประกอบการกว่า 9,000 รายทั่วประเทศที่อาจต้องขึ้นทะเบียนกับ มกอช.5 (และต่ออายุทุก 3 ปี)
- มาตรฐานของ มกอช. มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการตรวจรับรองที่มีรายละเอียดที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้านำมาบังคับใช้ น่าจะสร้างปัญหาให้กับผู้ผลิตได้ค่อนข้างมาก เช่น

  * ห้ามขอการรับรองมาตรฐานผลิตผลชนิดเดียวกันกับหน่วยรับรองต่างกัน

  * หน่วยตรวจรับรองต้องสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำ สัตว์น้ำ และปัจจัยการผลิตของผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อตรวจวิเคราะห์

  * กลุ่มผู้ผลิตที่จะสมัครขอการรับรองแบบกลุ่มต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย

  * กำหนดให้ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายใน (หรือที่เรียกกันว่า ผู้ตรวจของระบบควบคุมภายใน) ต้องเป็นอิสระต่อกิจกรรมและ* พื้นที่ที่จะตรวจประเมิน คือ ต้องไม่ตรวจประเมินพื้นที่ที่ตัวเอง

ทำงานส่งเสริมและดูแลอยู่ ซึ่งขัดกับแนวทางของระบบควบคุมภายใน ที่ระบบเกษตรอินทรีย์อื่นๆ กำหนดไว้

* กำหนดให้ผู้ตรวจระบบควบคุมภายในต้องใช้ "รายการตรวจมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์" คือ ใช้รายงานการตรวจที่ มกอช. เป็นผู้กำหนด ไม่ให้กลุ่มสามารถจัดทำระบบเอกสารการตรวจฟาร์มของตัวเองได้

- โดยปกติ การบังคับเรื่องการกล่าวอ้างจะไม่ได้บังคับเฉพาะคำว่า “เกษตรอินทรีย์ ออร์แกนิค Organic” แต่มักจะรวมถึงชื่อที่สื่อความหมายแบบเดียวกัน เช่นในกรณีของต่างประเทศ จะครอบคลุมถึงคำ bio, biological, ecological เป็นต้น ในกรณีประเทศไทย อาจครอบคลุมถึงคำว่า เกษตรยั่งยืน เกษตรชีวภาพ เกษตรธรรมชาติ ด้วยก็ได้ ซึ่งหมายความว่า สินค้าที่มีฉลากที่ใช้ชื่อดังกล่าว ต้องได้รับการตรวจรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของ มกอช. ด้วย

  ล่าสุด ในร่างอกำหนดมาตรฐานบังคับ “การแสดงฉลากผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์” กำหนดเฉพาะคำว่า “อินทรีย์, เกษตรอินทรีย์, ออร์แกนิก, organic, organic agriculture” เท่านั้น
- กลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในท้องถิ่น (เช่น ตลาดเขียว) รวมทั้งที่พยายามพัฒนาระบบชุมชนรับรอง/การรับรองแบบมีส่วนร่วม (participatory guarantee system – PGS) จะไม่สามารถดำเนินการได้อีกต่อไป จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับของ มกอช. และขอการรับรองจากหน่วยงานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจาก มกอช. เว้นแต่ในมาตรฐานบังคับจะมีข้อยกเว้นให้กับระบบ PGS

  ล่าสุด ในร่างกำหนดมาตรฐานบังคับ “การแสดงฉลากผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์” ได้ยอมรับระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม แต่จะต้องขึ้นทะเบียนและ “ได้รับการยอมรับจาก มกอช. ตามหลักเกณฑ์/เงื่อนไขในการยอมรับความสามารถของกลุ่มผู้ผลิตเครือข่ายในประเทศตามระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม ขอบข่ายเกษตรอินทรีย์ ที่กำหนดโดย มกอช. หรือต้องเป็นระบบ PGS ที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง”

4. สถานการณ์/ข้อเท็จจริงในพื้นที่ และการวิเคราะห์ศักยภาพของบ้านโนนทรายงาม

บ้านโนนทรายงาม ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4 ของตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีนายก้านแก้ว แสวงดี เป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยบ้านโนนทรายงาม มีพื้นที่ทั้งหมด 2.187 ล้านไร่ มีประชากรรวม 906 คน 190 หลังคาเรือน เป็นชาย 468 คน และหญิง 438 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป สภาพพื้นที่บ้านโนนทรายงามส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เกษตรกรในหมู่บ้านมีการทำการเกษตรในลักษณะเป็นผืนใหญ่ติดกัน โดยสร้างแนวคันกั้นดินแบ่งเป็นแปลงๆ ซึ่งเจ้าของแปลงจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านละแวกใกล้เคียง

- **แหล่งน้ำ**สาธารณะประโยชน์ของบ้านโนนทรายงามมีน้อย โดยทั่วไปเป็นห้วย และหนองน้ำ ได้แก่ ลำห้วยกุ่ม หนองเดือนห้า หนองหลวง และหนองฝาย จึงเป็นโอกาสในการใช้แหล่งน้ำระบบปิด ส่วนน้ำที่ใช้เพื่อทำเกษตรอินทรีย์ ต้องเป็นน้ำที่มาจากระบบปิด ไม่ปนเปื้อนกับแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยนำหลักของกาลักน้ำ[1] มาใช้เพื่อทำการเกษตร ดังนั้น การสร้างแหล่งน้ำระบบปิด จึงมีต้นทุนสูง เนื่องจากต้องสูบน้ำจากใต้ดินขึ้นมา และขุดบ่อเพื่อจัดเก็บน้ำสำรอง แต่หากมีการรวมกลุ่มใช้ระบบน้ำร่วมกันในแปลงที่ติดกัน จะสามารถเกื้อกูลผลประโยชน์ร่วมกันได้

เครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค

การจัดการระบบน้ำในแปลงเกษตรทั่วไป

การจัดการระบบน้ำในแปลงเกษตรอินทรีย์โดยนำหลักการกาลักน้ำตามแนวพระราชดำริมาใช้

[1] กาลักน้ำ เป็นวิธีการถ่ายเทของเหลวจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำอย่างต่อเนื่อง

- **ดิน** มีสภาพดินร่วนปนทราย มีความเค็มเล็กน้อย การปรับปรุงดินด้วยวิธีอินทรีย์ต้องใช้วิธีธรรมชาติ คือ ใช้การปลูกพืชปรับสภาพดิน ใช้น้ำปรับสภาพดิน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา และนำปุ๋ยหมักใส่ปรับปรุงดิน ซึ่งใช้ต้นทุนน้อย ซึ่งการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน จำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่สะอาดเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อน ใช้ถุงมือในการหยิบจับดินที่จะนำมาตรวจวิเคราะห์เพื่อไม่ให้เหงื่อไปปนเปื้อนกับดินจนทำให้ค่าการวิเคราะห์ผิดพลาดไป ในทางกลับกันหากใช้ปุ๋ยเคมีหลังตรวจวิเคราะห์ดินจนทราบสภาพธาตุอาหารในดินแล้ว เกษตรกรจะสามารถหาปุ๋ยเคมีที่มีแร่ธาตุที่ขาดนำมาปรับปรุงดินได้เลย ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่าการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกันในแปลงที่ติดกัน การปลูกพืชและใช้น้ำปรับสภาพดิน จะเป็นวิธีที่ลดต้นทุนมากกว่า

การนำดินมาตรวจวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงธาตุอาหารในดิน

- **ปุ๋ยอินทรีย์** กระบวนการทำปุ๋ยอินทรีย์ไม่ซับซ้อน สามารถทำเองในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหารเหลือทิ้งมาหมักไว้แล้วใส่ขวดสังเคราะห์แสงตากแดดทิ้งไว้เป็นระยะเวลานาน 28 วัน วัสดุที่ใช้สามารถจัดหาเองในครัวเรือน การทำปุ๋ยอินทรีย์จะต้องวางแผนล่วงหน้าทั้งปริมาณ และชนิดปุ๋ยก่อนเริ่มฤดูการทำนา ต่างกับปุ๋ยเคมีที่สามารถหาได้จากร้านค้าได้ตามต้องการ สะดวก ไม่ต้องเตรียมวัสดุ และไม่ต้องรอเวลา

การทำปุ๋ยอินทรีย์

- **เมล็ดพันธุ์** การคัดเมล็ดพันธุ์แบบดั้งเดิมจะใช้วิธีการคัดด้วยมือ ซึ่งใน 1 รวง ถ้าเป็นรวงข้าวที่สมบูรณ์จะมีข้าวเปลือกประมาณ 250 เมล็ด เกษตรกรจะแยกข้าวเปลือกที่มีลักษณะสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ทำพันธุ์ไว้ ส่วนที่เหลือจะไว้สำหรับนำไปสีเป็นข้าวสาร

การคัดเมล็ดพันธุ์

- **ยุ้งฉางและโรงสีชุมชน** บ้านโนนทรายงามมียุ้งฉาง ซึ่งเป็นที่รวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกในหมู่บ้าน โดยบรรจุในถุงแยกกองเป็นข้าวอินทรีย์ และข้าวอื่นๆ เขียนชื่อกำกับไว้ชัดเจน หากมีการสั่งซื้อจะรวมกันสีตามความต้องการ ซึ่งโรงสีชุมชนบ้านโนนทรายงาม เป็นโรงสีของข้าวเกษตรอินทรีย์ ซึ่งไม่สามารถใช้โรงสีข้าวทั่วไปที่ไม่ใช่เฉพาะข้าวเกษตรอินทรีย์ได้ โรงสีข้าวนี้มีกำลังการผลิตประมาณ 1 - 2 ตันต่อวัน

โรงสีชุมชน

การเก็บข้าวในยุ้งฉาง

- **เกษตรผสมผสาน** เป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโนนทรายงาม จากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า รายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์อาจไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครัวเรือน โดยเฉพาะช่วงที่รอการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ มีการทำสวนผัก ผลไม้ พืชสวนครัวไว้สำหรับการบริโภคในครัวเรือน บางส่วนมีการแบ่งปันกันในชุมชน และบางส่วนอาจนำไปขายต่อที่ตลาดเกษตรกรของจังหวัด ซึ่งเป็นตลาดเพื่อสนับสนุนเกษตรกรเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ

- **ตลาดเกษตรกร** เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญที่ทางจังหวัดได้จัดพื้นที่ในศาลากลางให้เป็นแหล่งซื้อ-ขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในทุกวันศุกร์ โดยมีเกษตรกรตัวจริงจากหลายๆ หมู่บ้านในจังหวัดยโสธร นำผลผลิตอินทรีย์ของแต่ละหมู่บ้านมาขาย ซึ่งทำให้เกษตรกรผู้ขายได้พบปะกับผู้ผลิต/ผู้บริโภคได้โดยตรง

- **วิถีชีวิตชุมชนบ้านโนนทรายงาม** เกษตรกรในชุมชนบ้านโนนทรายงามมีการแบ่งปัน ถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์อย่างแพร่หลาย โดยเกษตรกรมีการเสวนา ฝึกอบรม ประชุม และสัมมนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกษตรกรแต่ละราย ได้นำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเกษตรอินทรีย์มาปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของตนเอง โดยเริ่มลงมือทำในพื้นที่ และเมื่อเกิดปัญหาได้นำมาปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันในกลุ่มหรือหน่วยงานภาครัฐ การเรียนรู้จากผู้ที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อลดระยะเวลาการลองผิดลองถูก นอกจากนี้ ชุมชนบ้านโนนทรายงามรักษาวัฒนธรรม ประเพณีแบบดั้งเดิม มีการพึ่งพาอาศัยและมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ของบ้านโนนทรายงาม

จากการสำรวจข้อเท็จจริง โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านบ้านโนนทรายงาม คณะทำงานได้วิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาที่จะมุ่งสู่การเป็นหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ โดยสรุปได้ตามตารางดังนี้

ศักยภาพ/โอกาสของบ้านโนนทรายงาม	ปัญหา/อุปสรรคของบ้านโนนทรายงาม
1. บ้านโนนทรายงาม อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองที่มีความเจริญ การคมนาคมที่สะดวก มีไฟฟ้าเข้าถึง และมีถนนลาดยางที่เชื่อมต่อไปยังตัวเมือง สามารถนำผลผลิตไปขายยังตลาดรอบตัวเมืองได้ง่าย เช่น ตลาดเกษตรที่ศาลากลางจังหวัด ทำให้ต้นทุนในการขนส่งถูกกว่าหมู่บ้านห่างไกล	1.บ้านโนนทรายงามมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์น้อย โดยมีเพียง 13 ครัวเรือน จาก 190 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.84 ที่เป็นเกษตรกรกลุ่มเกษตรอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรและครอบครัวส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นเก่าที่ทำนาแบบเดิมมานาน มีความเคยชินจึงเป็นข้อจำกัดในการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ส่วนคนรุ่นใหม่มีความคาดหวังผลเร็ว และต้องการเร่งสร้างฐานะ ซึ่งระบบเกษตรอินทรีย์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการแนวคิดนี้ ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนสู่เกษตรอินทรีย์เนื่องจากส่งผลต่อรายได้ลดลงในช่วงแรก สังคมรอบข้างยังมองว่าคนที่ทำเกษตรอินทรีย์ เป็นกลุ่มคนที่แปลกแยก ดังนั้นการทำเกษตรอินทรีย์แบบเดี่ยวๆ จึงต้องพบกับสภาวะแรงต้านทางสังคมและครอบครัว
2. ผู้นำที่เป็นเกษตรอินทรีย์ต้นแบบเป็นบุคคลที่ได้รับการเชื่อถือเนื่องจากเป็นผู้ใหญ่บ้าน และได้ริเริ่มทำเกษตรอินทรีย์มานานถึง 10 ปี ทำให้มีองค์ความรู้และประสบการณ์ทั้งด้านวิธีการผลิตและปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ดิน น้ำ และเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรภายในหมู่บ้านได้	2. ปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ยังเป็นอุปสรรคในการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ - <u>แรงงาน</u>ในการทำเกษตรอินทรีย์เน้นการใช้แรงงานในครัวเรือน ต้องอาศัยการวางแผนล่วงหน้าและกระทำอย่างต่อเนื่อง หากครัวเรือนใดไม่มีวัยทำงานก็จะเป็นข้อจำกัดต่อระบบเกษตรอินทรีย์ หรือหากมีการทำเกษตรอินทรีย์น้อยรายในหมู่บ้านหรือไม่มีการรวมกลุ่มกันทำ การแบ่งปันเครื่องมือ แรงงาน ก็จะหาได้ยาก - <u>ปุ๋ยอินทรีย์</u> กระบวนการทำปุ๋ยอินทรีย์ไม่มีกระบวนการซับซ้อน และสามารถทำเองในครัวเรือน จัดหาวัสดุเอง แต่ต้องใช้เวลารอในการหมัก ไม่สามารถ

ศักยภาพ/โอกาสของบ้านโนนทรายงาม	ปัญหา/อุปสรรคของบ้านโนนทรายงาม
	นำมาใช้ได้ทันที ต้องวางแผนการจัดทำปุ๋ยล่วงหน้าก่อนหน้าทำนา ต่างกับปุ๋ยเคมีที่สามารถหาได้จากร้านค้าได้ตามต้องการ สะดวก ไม่ต้องเตรียมวัสดุและไม่ต้องรอเวลา - ดิน มีสภาพดินร่วนปนทราย มีความเค็มเล็กน้อย การปรับปรุงดินด้วยวิธีอินทรีย์ต้องใช้วิธีธรรมชาติ คือ ใช้การปลูกพืชปรับสภาพดิน ใช้น้ำปรับสภาพดิน ต้องใช้เวลา และนำปุ๋ยหมักใส่ปรับปรุงดิน - น้ำ ที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์ ต้องเป็นน้ำที่มาจากระบบปิดไม่ปนเปื้อนกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการนำน้ำจากใต้ดินขึ้นมาและขุดบ่อจัดเก็บน้ำสำรอง การที่เกษตรกรจัดการระบบน้ำแบบเดี่ยวๆ ต้องใช้ต้นทุนสูง - เมล็ดพันธุ์ ไม่มีแหล่งรวบรวมเมล็ดพันธุ์ในหมู่บ้าน แต่มีธนาคารเมล็ดพันในพื้นที่ใกล้เคียง การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ยังอาศัยองค์ความรู้สืบต่อกันมา มีการกำหนดแปลงเฉพาะเมล็ดพันธุ์ที่แยกต่างหาก ควบคุมปัจจัยต่างๆ เช่น น้ำ ดิน ปุ๋ย ศัตรูพืช ป้องกันการกลายพันธุ์ องค์ความรู้เหล่านี้ยังอยู่ในตัวบุคคล หากสามารถถ่ายทอดในรูปเอกสาร หรือสื่อต่างๆ หรือการสอนต่อๆ กันให้แพร่หลาย
3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มจัดซื้อโรงสีชุมชน เพื่อใช้สีข้าวเกษตรอินทรีย์ ป้องกันการปนเปื้อน ทำให้ต้นทุนถูกลง และมียุ้งฉางในการจัดเก็บผลผลิตของเกษตรกรภายในหมู่บ้าน	3. การจัดเก็บผลผลิตในยุ้งฉางยังเก็บรวมกันทั้งเกษตรทั่วไป เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนของผลผลิตที่ไม่ผ่านกระบวนการเกษตรอินทรีย์ การจัดเก็บในยุ้งฉางจึงต้องจัดทำทะเบียน แยกหมวดหมู่ บันทึกช่วงเวลาเก็บผลผลิต นอกจากนี้ การสีข้าวต้องใช้เครื่องสีเฉพาะข้าวอินทรีย์ ทั้งยุ้งฉางเก็บข้าวเปลือก เครื่องสีข้าวเปลือก หากเกษตรกรที่เริ่มทำเกษตรอินทรีย์แยกทำเดี่ยวๆ จะประสบปัญหาโรงเรือนและเครื่องสีข้าว ซึ่งมีต้นทุนสูง จึงจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกันเพิ่มเติม
4. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ภายในหมู่บ้านเริ่มมีเครือข่าย	4. หากพื้นที่เกษตรอินทรีย์มีพื้นที่ติดกับพื้นที่ใช้สารเคมี

ศักยภาพ/โอกาสของบ้านโนนทรายงาม	ปัญหา/อุปสรรคของบ้านโนนทรายงาม
กับหมู่บ้านใกล้เคียงทำให้สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนากระบวนการผลิต ตลอดจนการทำเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลายได้ เช่น การปลูกแตงโม มัลเบอรี่ และการเลี้ยงเป็ดไก่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสและรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ในระยะยาว	ศัตรูพืชที่ดื้อสารเคมีสามารถข้ามาทำลายผลผลิตได้ หรือแม้แต่วัชพืชที่มากับน้ำ หรือมาจากการเดินย่ำ ก็สามารถแพร่พันธ์มาสู่แปลงเกษตรอินทรีย์ได้ ปัจจุบันการกำหนดเป้าหมายการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์จากพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้เป็นเกษตรแปลงใหญ่ยังไม่ชัดเจน
5. ภาครัฐให้ความสำคัญด้านเกษตรอินทรีย์ ทำให้ได้รับการสนับสนุนด้านความรู้จากการอบรมสัมมนา การเสวนา และการประชุม อย่างแพร่หลาย รวมถึงการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตและการตลาดเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ	5. แม้ว่าภาครัฐจะให้การสนับสนุนด้านเกษตรอินทรีย์ แต่ยังไม่สามารถทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าราคาผลผลิตจะเพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีภาระหนี้สิน ค่าเล่าเรียนบุตร หรือค่าใช้จ่ายประจำสูง จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ และหากระยะปรับเปลี่ยนต้องทอดระยะเวลาออกไปเกิน 3 ปี จะยิ่งส่งผลต่อรายได้ครัวเรือนของเกษตรกร
6. บ้านโนนทรายงามมีวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีการพบปะสังสรรค์และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และมีการจัดกิจกรรมสันทนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งเป็นโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์และขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นได้	

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์

6. ข้อเสนอแนะ

โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์
สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

1. เหตุผลความจำเป็น

ประเทศไทยมุ่งยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ผ่านการขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและตรงกับความต้องการของตลาด ถือเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้สินค้าเกษตรของไทยมีความปลอดภัยทั้งต่อผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการยกระดับสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้เกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในตลาดโลก โดยผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี ส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม รวมถึงจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์ โดยนำร่องในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสม เชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทย

จังหวัดยโสธร เป็นจังหวัดต้นแบบที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ทั้งด้านพืช ประมง และปศุสัตว์มาเป็นระยะเวลานานกว่า 20 ปี แต่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ยังคงมีข้อจำกัดอยู่มาก จึงทำให้พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานของจังหวัดยโสธรมีเพียง 55,966 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด (1,863,765 ไร่) จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นสมมติฐานสำคัญที่คณะผู้ศึกษากลุ่มที่ 3 ได้รับมอบหมายให้ทำการศึกษาการทำเกษตรอินทรีย์ (ต้นทาง) ในหมู่บ้านโนนทรายงาม เพื่อพิจารณาจัดทำข้อเสนอโครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทางสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยมุ่งหวังที่จะสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นทั้งในระดับหมู่บ้าน ขยายไปสู่ระดับตำบล และอำเภอ จนทำให้การทำเกษตรอินทรีย์ครอบคลุมทุกพื้นที่การเกษตรของจังหวัดยโสธร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มพื้นที่และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืน โดยเกษตรกรดังกล่าวมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์"เกษตรอินทรีย์" วิถียโสธรข้อที่ 2 ซึ่งมุ่งเน้นการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เต็มศักยภาพ

3. เป้าหมาย

3.1 พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี

3.2 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีความหลากหลายผ่านการรับรองมาตรฐานระดับท้องถิ่นและสากลเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 20%

3.3 มีผู้นำเกษตรอินทรีต้นแบบในจังหวัดยโสธรเพิ่มมากขึ้นเพื่อร่วมขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

4. สถานที่

บ้านโนนทรายงาม ตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

5. วิธีดำเนินการ

โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาบุคลากรการเกษตรให้เป็นผู้นำต้นแบบ การให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือด้านเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจากเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่าน Application และการลงทุน/การใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน การนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยกิจกรรมที่สำคัญมีรายละเอียดดังนี้

5.1 จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลเกษตรอินทรีย์ เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนจัดการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ วางแผนจัดระบบการตลาด และการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยการรวบรวมข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดทั้งเชิงพื้นที่และเชิงข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS (Geographic Information System) โดยสามารถใช้โปรแกรมประยุกต์ Quantum GIS (QGIS) หรือโปรแกรมทาง GIS อื่นๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับจัดการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้งานได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Open Source) การฝึกปฏิบัติจะเน้นวิธีการออกแบบชั้นข้อมูล แนะนำแหล่งข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์อื่นๆ และการจัดการกับชั้นข้อมูลเพื่อจำแนกข้อมูลสำหรับจัดรูปแบบเพื่อนำเสนอได้ สามารถวิเคราะห์และวางแผนเชิงพื้นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1.1 รวบรวมชั้นข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS ประกอบด้วย

- ชั้นข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ/ภาพถ่ายดาวเทียม แสดงภูมิประเทศของพื้นที่ ซึ่งสามารถของความรวมมือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ เช่น กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน หรือการนำข้อมูลในระบบออนไลน์ เช่น เว็บไซท์ Google map
- ชั้นข้อมูลรูปแปลงที่ดิน แสดงแนวเขตแปลงที่ดินของเอกชน จากฐานข้อมูลของกรมที่ดิน
- ชั้นข้อมูลข้อมูลโครงสร้างพื้นที่ฐานอื่นๆ เช่น เส้นทางคมนาคม แหล่งน้ำ

ตัวอย่างแสดงชั้นข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS

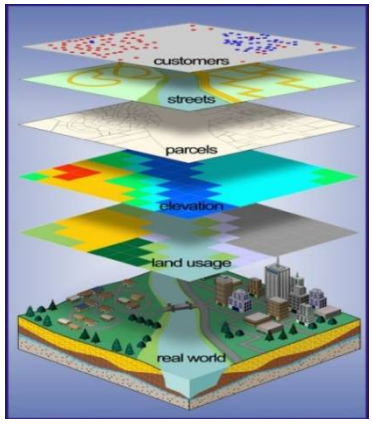

https://geoearthmapping.com/tag/gis/

5.1.2 รวบรวมข้อมูลทางด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำเข้าสู่การวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์หรือ GIS ประกอบด้วย

- ฐานข้อมูลผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ ชื่อ ที่อยู่ ความสามารถเฉพาะทางด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อการวางแผนให้ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ วางแผนสร้างผู้นำความรู้ให้แก่ท้องถิ่นให้มีจำนวนที่เหมาะสมต่อความต้องการของพื้นที่ พร้อมความรู้ทางด้านต่างๆ
- ฐานข้อมูลแปลงที่ดินเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน จำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) เกษตรกรทั่วไป (2) เกษตรกรที่ทำเกษตรปลอดภัย (3) เกษตรกรระยะปรับเปลี่ยน และ (4) เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อวางแผนขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ วางแผนการใช้ปุ๋ย น้ำ การพัฒนาดิน การคำนวณผลผลิตต่อไร่

ภาพตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS ในการช่วยวิเคราะห์กลุ่มเกษตรอินทรีย์

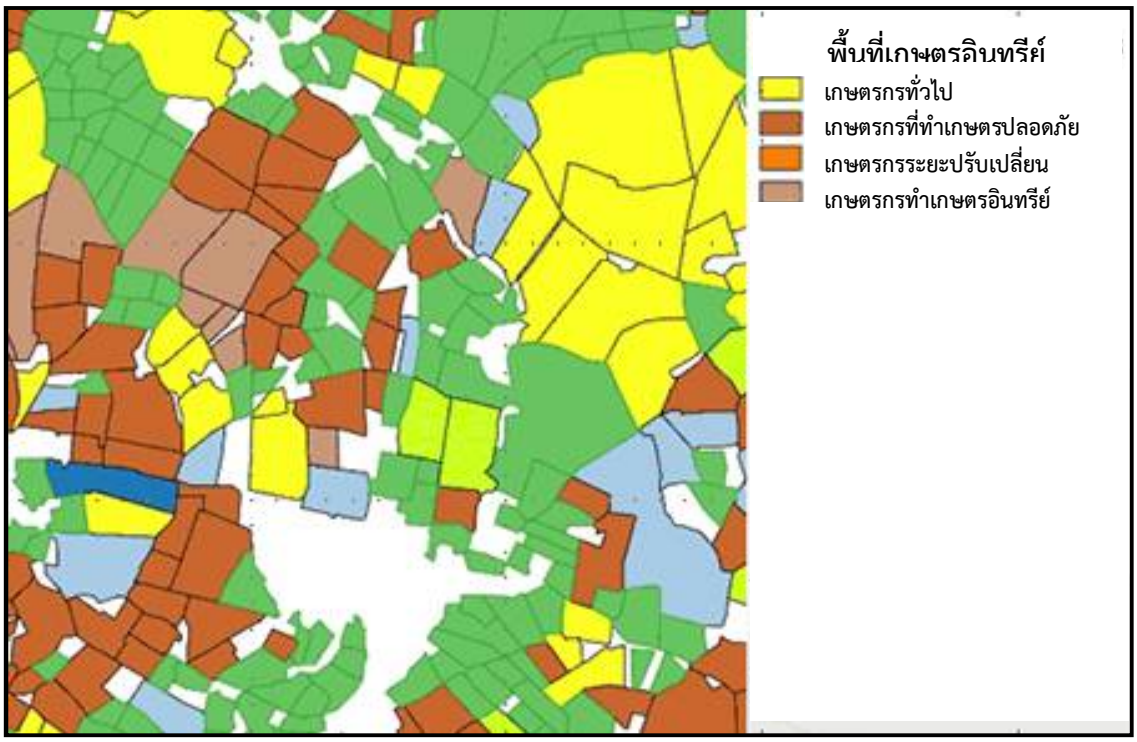

- ฐานข้อมูลประเภทของผลผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อคำนวณตลาดที่จะรองรับผลผลิต และสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปลูกพืชที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด ลดความเสี่ยงของสินค้าล้นตลาดและราคาตกต่ำ
- ฐานข้อมูลโรงสีข้าวเกษตรอินทรีย์ ให้เหมาะสมกับการขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถรู้พื้นที่ที่ส่งข้าวไปโรงสี และวางแผนหากโรงสีเสียหรือมีปัญหาสามารถเดินทางไปโรงสีที่ใกล้ที่สุดได้
- ฐานข้อมูลตลาดกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้เหมาะสมกับการขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ซึ่งในอนาคตอาจต้องมีตลาดขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในทุกอำเภอหรือตำบล

- ฐานข้อมูลอื่นๆ เชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ เช่น พื้นที่ต้องการความช่วยเหลือด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว

5.1.3 รวบรวมข้อมูลความรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์ เช่น Smart Organic Farm ระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงความรู้จากผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ เพื่อเป็นศูนย์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

5.14 เชื่อมโยงฐานข้อมูลเชิงพื้นที่กับฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อมานำข้อมูลเกษตรอินทรีย์วิเคราะห์ วางแผนการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารจัดการจำนวนเจ้าหน้าที่ การส่งผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบให้ความรู้ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงฐานข้อมูลและข้อมูลทาง GIS เมื่อได้รับข้อมูลใหม่ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ เช่น เมื่อมีโรงสีแหล่งใหม่ การเปิดแหล่งกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ แปลงที่ดินจากระยะปรับเปลี่ยนที่ได้รับมาตรฐานเป็นเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลการวิเคราะห์ที่แม่นยำส่งผลถึงการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ

5.2 กิจกรรมการสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ของแต่ละอำเภอในจังหวัดยโสธรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จ สามารถยกระดับเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader) สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ หรือชุมชนนักปฏิบัติ (Community Of Practice :COPs) ระหว่างผู้นำเกษตรอินทรีย์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถานประกอบการ สร้างวิทยากรตัวคูณในการขยายผลการพัฒนาพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัดยโสธร ยกระดับความสำเร็จและภาพลักษณ์ทางสังคมให้แก่ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ เพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) ในการสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างแรงจูงใจ ให้แก่เกษตรกรกลุ่มต่างๆ ตัดสินใจหันมาทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพิ่มปริมาณแหล่งการเรียนรู้และผู้ประสบความสำเร็จด้านเกษตรอินทรีย์ ในระดับอำเภอและจังหวัดยโสธร โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์นโยบายด้านการเกษตรอินทรีย์ในทุกระดับ แนวโน้มการทำเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยและระดับสากล และ สภาพปัจจุบันของการทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดยโสธร โดยอาจใช้จากศูนย์ข้อมูลเกษตรอินทรีย์ตามข้อ 5.1 ประกอบการวิเคราะห์

5.2.2 ออกแบบหลักสูตรการพัฒนาผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader) ระยะเวลาของหลักสูตรประมาณ 20 วัน (160 ชั่วโมง) มีหัวข้อการพัฒนา ดังนี้

- Smart Organic Farm และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
- การสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้นำเกษตรอินทรีย์ เพื่อการพัฒนาชุมชน จังหวัด และประเทศ

- การบำรุงรักษาดินเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์
- การผลิตปุ๋ยอินทร์ที่มีคุณภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (สร้างบ่อน้ำในครัวเรือน การคำนวณและกักเก็บน้ำอย่างเพียงพอกับการผลิต/พื้นที่ การควบคุมและจ่ายน้ำด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์)
- การบริหารจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Modern Management) (เน้นการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองด้านการซื้อขาย , การนำเทคโนโลยีเกษตรกรรมแม่นยำ (Precision Agriculture) มาปรับใช้ในภาคเกษตรเพื่อการผลิตพืชและสัตว์ การพยากรณ์การระบาดของโรค/แมลง ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกที่ ถูกเวลา ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มปริมาณการผลิต , การจัดทำแผนธุรกิจและการบริหารการเงิน)
- การผลิตเมล็ดพันธุ์ /พ่อ-แม่พันธุ์อย่างมีคุณภาพ
- แนวทางการปราบโรค/แมลงและศัตรูพืชด้วยวิถีอินทรีย์ที่มีต้นทุนต่ำ
- การเพิ่มผลผลิตอินทรีย์แบบผสมผสานและมีความหลากหลาย
- การจัดการห่วงโซ่อุปทานของการเกษตรอินทรีย์ (Supply-Chain Management)
- หลักการใช้การตลาดนำการผลิต และการทำตลาดออนไลน์
- ศึกษาดูงานเกี่ยวกับ Smart Organics Farm และ เกษตรกรอินทรีย์ผสมผสานที่ประสบความสำเร็จมีรายได้ต่อไร่สูง
- Workshop : 1) จัดทำแผนยกระดับความสำเร็จการทำเกษตรอินทรีย์ระดับรายบุคคล (ครัวเรือน) และ 2) ประชุมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างผู้นำเกษตรอินทรีย์ กับ ตัวแทนหน่วยราชการ /สถานประกอบการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวทาง(แผน) การยกระดับความสำเร็จการทำเกษตรอินทรีย์ ของชุมชน/อำเภอ และจังหวัดยโสธร

5.2.3 ประชาสัมพันธ์ รับสมัคร และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์อย่างใดอย่างหนึ่ง (พืช ปศุสัตว์ และประมง โดยเน้นเรื่องข้าวเป็นหลัก) ในจังหวัดยโสธร จำนวนทั้งสิ้น 54 คน (จาก 9 อำเภอๆ ละ 6 คน)

5.2.4 จัดฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวตามหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น

5.2.5 ศึกษาดูงาน Smart Organic Farmและผู้ทำเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จ (มีรายได้ต่อไร่ในระดับสูงมาก)

5.2.6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้นำเกษตรอินทรีย์ พบกับ ตัวแทนหน่วยราชการ / สถานประกอบการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวทาง (แผน) การยกระดับความสำเร็จการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งในระดับชุมชน / ระดับอำเภอ / ระดับจังหวัด

5.2.7 หน่วยงานรัฐให้การส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานด้านต่างๆตามกรอบแนวทางการยกระดับความสำเร็จการทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้กำหนด (จาก Workshop) ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5.2.8 ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตเกษตรอินทรีย์ต่อไร่ สำหรับพื้นที่แปลงปลูกของผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบที่เข้าร่วมโครงการ ให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

5.2.9 กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่ผู้นำเกษตรอินทรีย์อัจฉริยะ ที่สามารถสร้างผลงานการพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง หรือในชุมชน ได้อย่างชัดเจน

5.2.10 รายงานผลการดำเนินโครงการพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร เพื่อการพัฒนาและการขับเคลื่อนที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

5.2.11 เผยแพร่ภาพความสำเร็จของโครงการต่อสาธารณชน ผ่านช่องทางสื่อทุกประเภท รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชุมชนต่างๆในจังหวัดยโสธร

5.3 กิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้สู่เกษตรอินทรีย์ เป็นกิจกรรมสำคัญต่อการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ทั้งในแง่ของการผลิต และการตลาด กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ทั้งด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มเกษตรกร และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ รวมทั้งรณรงค์ให้กลุ่มผู้บริโภคตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยมีกิจกรรมย่อยดังนี้

5.3.1 จัดกลุ่มเกษตรกร โดยนำระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์มาใช้ประโยชน์ จำแนกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) เกษตรกรทั่วไป (2) เกษตรกรที่ทำเกษตรปลอดภัย (3) เกษตรกรระยะปรับเปลี่ยน และ (4) เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์

5.3.2 จัดกิจกรรมย่อยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในแต่ละกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

(1) จัดหลักสูตร “พัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบธุรกิจเกษตรอินทรีย์” โดยให้ความรู้แก่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ให้มีองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูปขั้นต้น และการตลาด เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการจริงในพื้นที่ให้เกษตรกรสามารถผลิตและขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้เมื่อจบหลักสูตร

(2) จัดหลักสูตร “เกษตรกรสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนวิถีสู่เกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ” โดยให้เกษตรกรต้นแบบเกษตรอินทรีย์ เป็นพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกรระยะปรับเปลี่ยน ทำหน้าที่ให้ความรู้ทางเทคนิคการผลิตเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรผสมผสาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแปลงต้นแบบของตนเอง

(3) จัดหลักสูตร “เกษตรอินทรีย์เปลี่ยนวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง” โดยให้เกษตรกรทั่วไปและเกษตรกรที่ทำเกษตรปลอดภัยเข้ารับการอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์ แนวทางการทำเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การลด ละ เลิกการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และวิถีการเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน

(4) จัดหลักสูตร "พัฒนาลูกหลานเกษตรกรสู่เกษตรอินทรีย์" โดยเน้นกลุ่มลูกหลานเกษตรกรให้เข้ารับการอบรมในช่วงปิดเทอม เพื่อให้โทษของการใช้สารเคมีในการ

ผลิต และเห็นประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกต่อการผลิตที่มีคุณภาพเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคและประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างเครือข่ายในอนาคตอีกด้วย

(5) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และรณรงค์ให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการมีสุขภาพดีด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์

5.3.3 จัดตั้งหน่วยเกษตรอินทรีย์แบบเคลื่อนที่เร็ว เพื่อให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่เกษตรกรที่มีปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์

5.4 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ และสร้างรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรผสมผสานหรือเกษตรทางเลือกอื่นที่มีความเหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่และมีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยมีกิจกรรมย่อยดังนี้

5.4.1 สร้างเครือข่ายกลุ่มการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ โดยให้ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบระดับตำบล/อำเภอ มีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายท้องถิ่นของจังหวัดยโสธรผ่านระบบออนไลน์ เช่น Line, Facebook เป็นต้น เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารด้านการผลิตและสามารถกระจายผลผลิตระหว่างกันในกรณีที่กลุ่มการผลิตหนึ่งมีสินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด

5.4.2 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต โดยเน้นให้เกิดการรวมตัวไปสู่เกษตรอินทรีย์แปลงใหญ่จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลตามข้อ 5.1 และใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้แนวกันชนระบบน้ำ หรือแรงงานร่วมกัน การลงทุนร่วมกันซื้อโรงสีชุมชน เป็นต้น

5.4.3 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ควรมีการจัดตั้งคลินิกจากผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้/ฟาร์มตัวอย่าง/ชุมชนต้นแบบ หรือเป็นโรงเรียนเกษตรกรที่คอยให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก เช่น การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ พืชอาหารสัตว์อินทรีย์ เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์อินทรีย์ การปลูกพืชอินทรีย์ทางเลือกอื่น (ผัก ผลไม้ พืชตระกูลถั่ว) รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการทำประมงในพื้นที่ปลูกข้าว เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปเข้ามาศึกษาภายในศูนย์ ขณะเดียวกัน ภาครัฐยังคงให้บริการสนับสนุนภารกิจพื้นฐาน อาทิ การปรับปรุงบำรุงพันธุ์พืช ประมง และปศุสัตว์ การสนับสนุนระบบส่งน้ำและกระจายน้ำเพื่อการชลประทาน การปรับปรุงบำรุงดินให้มีธาตุสารอาหารที่เหมาะสม การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์อินทรีย์ และอาหารสัตว์อินทรีย์ การสนับสนุนความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาเกษตรกรให้เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและใช้ประโยชน์จากแอพพลิเคชั่นเกษตร เช่น กระดาน

เศรษฐี (เป็นโปรแกรมที่ทำให้ทราบถึงการผลิต ต้นทุน และผลตอบแทนของพืช ประมง ปศุสัตว์) ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

5.4.4 พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลมาตรฐานเกษตรระดับท้องถิ่น (มาตรฐาน Yaso-BOS) เชื่อมโยงกับเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของประเทศ รวมทั้งจัดทำโปรแกรมการตรวจรับรอง และการสืบค้นข้อมูลการตรวจรับรองผ่านระบบเครือข่าย

กิจกรรมของ “โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

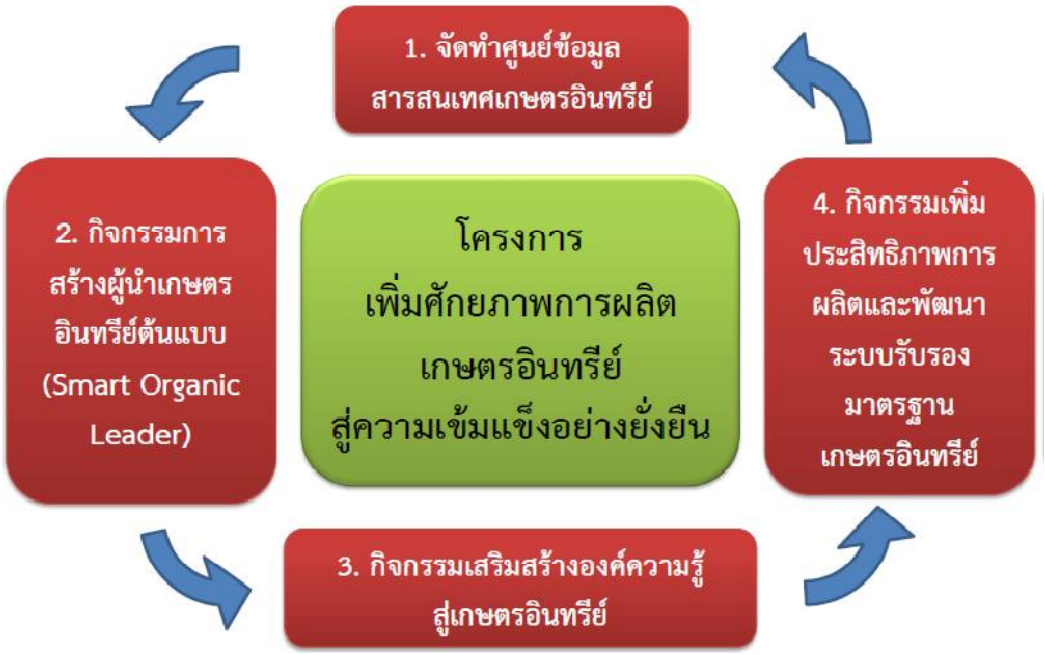

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทางสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน							
5.1 จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์							
5.1.1 รวบรวมชั้นข้อมูลเชิงพื้นที่	เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS						หน่วยงานที่มีแนวเขตที่ดินของรัฐและเอกชน
5.1.2 รวบรวมข้อมูลทางด้านเกษตรอินทรีย์	นำเข้าสู่การวิเคราะห์สารสนเทศภูมิศาสตร์หรือ GIS						หน่วยงานที่เก็บฐานข้อมูลทางด้านเกษตรอินทรีย์
5.1.3 รวบรวมข้อมูลความรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์	ศูนย์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์						หน่วยงานที่เก็บฐานข้อมูลทางด้านเกษตรอินทรีย์
5.1.4 เชื่อมโยงฐานข้อมูลเชิงพื้นที่กับฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ นำข้อมูลเกษตรอินทรีย์วิเคราะห์วางแผนการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์	เพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
5.1.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานและ up date ฐานข้อมูลและ	ผลการวิเคราะห์ที่แม่นยำส่งผลถึงการวางแผนที่มี						

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
ข้อมูลทาง GIS	ประสิทธิภาพ						
5.2 กิจกรรมการสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader)							
5.2.1 วิเคราะห์นโยบายด้านการเกษตรอินทรีย์ในทุกระดับ	เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้และเข้าใจในนโยบาย สถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ และสามารถวิเคราะห์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
5.2.2 ออกแบบหลักสูตรการพัฒนาผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader)	- เพื่อสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบที่มีศักยภาพด้านการผลิตและสามารถทำการตลาดได้ - เพื่อสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ	20 วัน (160 ชั่วโมง)					

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ประสบการณ์ หรือชุมชนนักปฏิบัติ (Community Of Practice :COPs) ระหว่างผู้นำเกษตรอินทรีย์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถานประกอบการ - เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการทำเกษตรอินทรีย์ - เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมต่อการขับเคลื่อนและรักษาเป้าหมายร่วมในการทำเกษตรอินทรีย์ของ						

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	จังหวัดยโสธร						
5.2.3 ประชาสัมพันธ์ รับสมัครและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ	ประชาสัมพันธ์คัดเลือกเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดยโสธร						
5.2.4 ศึกษาดูงาน Smart Organic Farmและผู้ทำเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จ	เพื่อเพิ่มความรู้และสร้างแรงบันดาลให้ผู้นำเกษตรอินทรีย์						
5.2.5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้นำเกษตรอินทรีย์พบกับ ตัวแทนหน่วยราชการ / สถานประกอบการ	เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวทาง (แผน) การยกระดับความสำเร็จการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งในระดับชุมชน / ระดับอำเภอ / ระดับจังหวัด						
5.2.6 เผยแพร่ภาพความสำเร็จของโครงการต่อสาธารณชน ผ่านช่องทางสื่อทุกประเภท	ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเกษตรอินทรีย์						

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
5.3 เสริมสร้างองค์ความรู้สู่เกษตรอินทรีย์	เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ทั้งด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มเกษตรกร และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ รวมทั้งรณรงค์ให้กลุ่มผู้บริโภคตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์						กษ. พณ.(คน. จร.) สธ. (อย.) นร.(กรมประชาสัมพันธ์)
5.3.1 จัดหลักสูตร “พัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบธุรกิจเกษตรอินทรีย์”	เพื่อให้มีองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูปขั้นต้น และการตลาด / กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์	0.21 ลบ. 30 คน / หลักสูตร (7 วัน@1,000 บ.)	0.21 30 คน / หลักสูตร (20 วัน)	0.21 30 คน / หลักสูตร (20 วัน)	0.21 30 คน / หลักสูตร (20 วัน)	เกษตรกรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น	
5.3.2 จัดหลักสูตร “เกษตรกรสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนวิถีสู่เกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ”	เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ทำหน้าที่ให้ความรู้ทางเทคนิคการผลิตเกษตรอินทรีย์ การ	1.44 ลบ. เกษตรกรต้นแบบ 10 คน :	1.44 ลบ.	1.44 ลบ.		จัดค่าตอบแทนให้กับเกษตรกร	

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ทำเกษตรผสมผสานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแปลงต้นแบบของตนเอง / กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรระยะปรับเปลี่ยน	เกษตรกรระยะปรับเปลี่ยน 50 คน (อัตรา 1:5) (10คน*600 บ.*8 ชม.*30)				ต้นแบบ	
5.3.3 จัดหลักสูตร “เกษตรอินทรีย์เปลี่ยนวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง”	เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์ แนวทางการทำเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การลด ละ เลิกการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และวิถีการเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ ระยะปรับเปลี่ยน / กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรทั่วไปและเกษตรกรที่ทำ	0.5 ลบ. 50 คน / หลักสูตร (10 วัน)	0.5 ลบ. 50 คน / หลักสูตร (10 วัน)	0.5 ลบ. 50 คน / หลักสูตร (10 วัน)			

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	เกษตรปลอดภัย						
5.3.4 จัดหลักสูตร " พัฒนาลูกหลานเกษตรกรสู่เกษตรอินทรีย์" เน้น	เพื่อให้กลุ่มลูกหลานเกษตรกร เห็นโทษของการใช้สารเคมีในการผลิต และเห็นประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกต่อการผลิตที่มีคุณภาพเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคและประเทศชาติ	ให้เข้ารับการอบรมในช่วงปิดเทอม 0.5 ลบ. 30 คน/หลักสูตร (20 วัน)	0.5 ลบ. 30 คน/หลักสูตร (20 วัน)	0.5 ลบ. 30 คน/หลักสูตร (20 วัน)			
5.3.5 ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และรณรงค์เกี่ยวกับการตระหนักรู้ / ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์	เพื่อให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการมีสุขภาพดีด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์	1.0 ลบ.	1.0 ลบ.	1.0 ลบ.	1.0 ลบ.		
5.3.6 จัดตั้งคลินิกเกษตรอินทรีย์แบบเคลื่อนที่เร็ว	เพื่อให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่เกษตรกรที่มี	0.2 ลบ.	0.2 ลบ.	0.2 ลบ.	0.2 ลบ.		กษ. อปท.

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์แบบรายแปลง						
5.4 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ และสร้างรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรผสมผสานหรือเกษตรทางเลือกอื่นที่มีความเหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่และมีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด						
5.4.1 สร้างเครือข่ายกลุ่มการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ โดยให้ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบระดับตำบล/อำเภอ	เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารด้านการผลิตและสามารถกระจายผลผลิตระหว่างกัน						

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
5.4.2 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต	- เพื่อให้เกิดการรวมตัวของเกษตรกรไปสู่เกษตรอินทรีย์แปลงใหญ่จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลตามข้อ 5.1 และใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้แนวกันชนระบบน้ำ หรือแรงงานร่วมกัน การลงทุนร่วมกันซื้อโรงสีชุมชน เป็นต้น						
5.4.3 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ โดยจัดตั้งศูนย์ผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ	- เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้/ฟาร์มตัวอย่าง/ชุมชนต้นแบบ หรือเป็นโรงเรียนเกษตรกรที่คอยให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตร						

โครงการ/กิจกรรมสำคัญ	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ระยะต่อไป	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ผสมผสาน และเกษตรทางเลือก						
5.4.4 พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	- เพื่อจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับท้องถิ่น (มาตรฐาน Yaso BOS) เชื่อมโยงกับเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของประเทศ - เพื่อจัดทำโปรแกรมการตรวจรับรอง และการสืบค้นข้อมูลการตรวจรับรองผ่านระบบเครือข่าย	0.5 ลบ.	0.5 ลบ.	0.5 ลบ.	0.5 ลบ.		

6. วิธีการประเมินผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ติดตามและประเมินผลภาพรวมโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน รวมทั้งสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ดังกล่าว และให้ข้อเสนอแนะกรณีปรับแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

โครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร
(Yasothon Organic Geo-Informatics System: YOGIS)

โดย: NWL 22 Group 3 – บ้านโนนทรายงาม

1. หลักการและเหตุผล

โครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร (YOGIS) เป็นโครงการจัดทำฐานข้อมูลที่บูรณาการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดยโสธร โดยมี ชุดโครงสร้างข้อมูลพื้นฐาน ทางภูมิสารสนเทศ (FGDS – Fundamental Geographic Data Set) เป็นแกนกลาง แล้วเชื่อมโยงเข้ากับฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ (Organic Related Databases) เพื่อให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ ตามนโยบาย “เกษตรอินทรีย์ วิถียโสธร”

ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่า 20 ปี ปัจจุบัน FGDS มีความสมบูรณ์ในระดับที่สามารถนำมาใช้งานได้ โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ได้กำหนดมาตราส่วนของแผนที่ฐานของประเทศไว้ทั้งหมด 5 มาตราส่วน และกำหนดมาตรฐานชั้นข้อมูลไว้ 13 ชั้นข้อมูล โดยมีการมอบหมายส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดูแลชั้นข้อมูล เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและสามารถใช้งานร่วมกันได้

จากพลวัตรการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทุกส่วนราชการมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการปฏิบัติและบริหารราชการอยู่เป็นปกติวิสัยแล้ว หากแต่การเชื่อมโยงบูรณาการเพื่อใช้งานข้อมูลร่วมกันมีอยู่เป็นส่วนน้อย โครงการ YOGIS เป็นการบูรณาการข้อมูลโดยจำกัดขอบเขตลงสู่เฉพาะจังหวัดยโสธรโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดยโสธร เพื่อให้สามารถกำหนดชุดของฐานข้อมูลที่จะนำมาบูรณาการร่วมกันได้ชัดเจน จึงควรเริ่มจากการตั้งคำถามที่ต้องการให้ฐานข้อมูลให้คำตอบ

โดยปกติของการจัดทำฐานข้อมูล มีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องการเวลาและทรัพยากรบุคคลในการดำเนินงาน เพื่อลดภาระงานในการนำเข้าข้อมูลสำหรับโครงการฯ เห็นควรพิจารณานำ กลไกการอนุมานข้อมูล (Inference Engine) มาใช้อนุมานข้อมูลจากความสัมพันธ์ของชุดฐานข้อมูลต่างๆตามประเด็นที่กำหนดก่อน จากนั้นจึงนำเข้าข้อมูลตาม ลำดับความสำคัญ โดยอาจพิจารณานำเทคนิคการรวบรวมข้อมูล (Information Gathering Techniques) มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการนำเข้าและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะที่เชื่อมโยงผ่านโซเชียลมีเดีย

การบูรณาการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ต่างๆ เข้าหากัน มีชุดข้อมูลภูมิสารสนเทศ FGDS เป็นแกนกลางเชื่อมโยง จากการตั้งคำถามผ่านมุมมองของผู้ใช้งานในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิต และเจ้าหน้าที่ โดยนำกลไกการอนุมานข้อมูลมาใช้ก่อนการนำเข้าข้อมูล ร่วมกับการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดีย

จะช่วยให้การบูรณาการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ตามโครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร (YOGIS) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการใช้บริการข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในฐานะผู้บริโภค เกษตรกรในฐานะผู้ผลิต และเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้ให้การสนับสนุน ขับเคลื่อนนโยบาย “เกษตรอินทรีย์ วิถียโสธร” ได้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร สนับสนุนนโยบาย “เกษตรอินทรีย์ วิถียโสธร”

2.2 เพื่อให้บริการข้อมูลเกษตรอินทรีย์แก่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์

2.3 เพื่อให้บริการข้อมูลเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

2.4 เพื่อเป็นระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้สนับสนุนเกษตรอินทรีย์

3. กลุ่มเป้าหมาย

3.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนเกษตรอินทรีย์มีการบูรณาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการปฏิบัติงานร่วมกัน

3.2 เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับการบูรณาการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการผลิต แปรรูป และจัดจำหน่าย

3.3 ประชาชนในฐานะผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

3.4 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และข้อคิดเห็นที่มีต่อนโยบาย “เกษตรอินทรีย์ วิถียโสธร”

4. แนวทางการดำเนินการ (วิธีการดำเนินการ)

4.1 กำหนดชุดคำถามที่ต้องการคำตอบจากศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร โดยจัดกลุ่มเป็นชุดคำถามจากประชาชน เกษตรกร และเจ้าหน้าที่

4.2 กำหนดชุดฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบ และระบบบริหารจัดการฐานข้อมูล (DBMS) ต้นทาง รวมถึงรายละเอียดโครงสร้างข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

4.3 กำหนดชั้นข้อมูลภูมิสารสนเทศ (GIS Layer) ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์รายละเอียดโครงสร้างข้อมูล และข้อมูลหน่วยงาน

- ทะเบียนเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ (กษ.)
- ทะเบียนสินค้าเกษตรอินทรีย์ (สามารถตรวจสอบแหล่งผลิตด้วย bar code) (พณ.)
- ขอบเขตการปกครอง (มท.)
- การใช้ที่ดิน/ลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตร (กษ.)

- พื้นที่ปลูกเกษตรอินทรีย์ (กษ.)
- ชนิดพืช/ประมง/ปศุสัตว์อินทรีย์ (กษ.)
- ชนิด/คุณสมบัติของดิน (กษ.)
- แหล่งน้ำผิวดิน/ใต้ดิน/บ่อบาดาล (กษ.)
- พื้นที่ในเขต/นอกเขตชลประทาน แผนการพัฒนาแหล่งน้ำ (2560-2569) (กษ.)
- เขตเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์/ทำการประมง (กษ.)
- โรงงานอุตสาหกรรม (อก.) โรงงานแปรรูป (อก.) แหล่งรับซื้อ (พณ.) สหกรณ์การเกษตร (กษ.)
- ปัจจัยการผลิต (ปุ๋ยอินทรีย์ พันธุ์พืช/ประมง/ปศุสัตว์อินทรีย์) (กษ.)
- เส้นทาง Logistic แบบ GPS (คค.)
- ตลาดในชุมชน/จังหวัดใกล้เคียง (พณ.)
- ความต้องการของตลาด (พณ.) +การผลิตสินค้าอินทรีย์ (กษ.)
- รูปแปลงที่ดิน (ทด)
- ภาพถ่ายทางอากาศ (กษ)

4.4 กำหนดซอฟต์แวร์ระบบภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System: GIS Software) และซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดได้ เช่น Quantum GIS (QGIS) หรือโปรแกรมทาง GIS อื่นๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับจัดการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้งานได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Open Source)

4.5 นำเข้าชุดข้อมูลพื้นฐานทางภูมิสารสนเทศ (FGDS) ในพื้นที่จังหวัดยโสธร และนำเข้าชั้นข้อมูลภูมิสารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละหน่วยงานผู้รับผิดชอบทางด้านเกษตรอินทรีย์ ต้องให้ความร่วมมือ จัดตั้งหน่วยงานกลางรวบรวมข้อมูล

4.6 ดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูล (DB) ที่เกี่ยวข้องเข้ากับระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) โดยออกแบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์เชื่อมโยงสัมพันธ์กันข้อมูลรูปแปลงที่ดิน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ในเชิงลึกร่วมกับชั้นข้อมูลตาม 4.3

4.7 ตรวจสอบการหาคำตอบของชุดคำถาม และ ความถูกต้องของคำตอบต่างๆ “ศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร” สามารถตอบคำถามด้านบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมวางแผนขนาดพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ฐานข้อมูลเครือข่าย การทำตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างมีทิศทาง คำนวณ วิเคราะห์รวมกันข้อมูลฐานเกษตรอินทรีย์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์นี้สามารถวิเคราะห์ร่วมกับฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงด้วย ตัวอย่างเช่น การเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม/ภัยแล้ง สามารถนำฐานข้อมูลรายแปลงเกษตรอินทรีย์วิเคราะห์ร่วมกับพื้นที่เกิดน้ำท่วม/ภัยแล้ง ทำให้ทราบข้อมูลผลผลิตทางเกษตรที่เสียหายจะเกิดความเสียหาย อัตราความ

เสียหาย มีผลต่อการจ่ายเงินช่วยเหลือ/ค่าชดเชยได้ตามความเป็นจริง วางแผนฟื้นฟูพื้นที่ และอื่นๆ ที่สามารถวิเคราะห์แสดงผลได้ทั้งในรูปของแผนที่และฐานข้อมูล

4.8 ดำเนินการเชื่อมโยงระบบฯ เข้ากับเว็บไซต์ และ/หรือ โมบายแอพพริเคชั่น

4.9 เผยแพร่เว็บไซต์ และ/หรือ โมบายแอพพริเคชั่น

5. งบประมาณ

5.1 ค่าใช้จ่ายระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) -
(ใช้ระบบG-Cloud ที่ให้บริการโดย สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์)

5.2 ค่าใช้จ่ายระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) -
(ใช้ระบบภูมิสารสนเทศแบบ Open Source Software)

5.3 ค่าใช้จ่ายเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย/มือถือ -
(ใช้คอมพิวเตอร์ลูกข่าย/มือถือ ที่มีอยู่เดิม)

5.4 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ -

ในการดำเนินการโครงการศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร (Yasothon Organic Geo-Informatics System: YOGIS) ไม่ต้องจัดสรรงบประมาณ โดยสามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ระบบ G-Cloud ที่ให้บริการไม่คิดค่าใช้จ่ายโดย สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ระบบภูมิสารสนเทศที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย (Open Source Software)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร (YOGIS) มีระบบสารสนเทศและข้อมูลที่สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้

6.2 นโยบาย “เกษตรอินทรีย์ วิถียโสธร” ได้รับการสนับสนุนผ่านการให้บริการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ จังหวัดยโสธร

6.3 เป้าหมายอื่นๆ ของนโยบายเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดยโสธร อาทิ การเพิ่มขึ้นของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เป็นไปตามเป้าหมาย

7. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

7.1 จำนวนผู้ใช้งาน ทั้งประชาชน เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

7.2 จำนวนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น

7.3 จำนวนสินค้าทางเกษตรกรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น

7.4 จำนวนคนที่มีการรับรู้เกษตรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น

7.5 จำนวนรายการซื้อขาย (Transaction) สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น

ภาคผนวก

โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์ต้นทาง สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

Group 3 Project:

หมู่บ้านต้นน้ำ (กระบวนการผลิต)

บ้านโนนทรายงาม ตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

กิจกรรมเรียนรู้จากพื้นที่

- น้ำ

- ดิน

กิจกรรมเรียนรู้จากพื้นที่

- ปุ๋ย

- เมล็ดพันธุ์

กิจกรรมเรียนรู้จากพื้นที่

- โรงสีชุมชน

- เกษตรผสมผสาน

กิจกรรมเรียนรู้จากพื้นที่

- ตลาดเกษตรกร

- สัมภาษณ์ภาคการผลิต

กิจกรรมเรียนรู้จากพื้นที่

- สัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- วิถีชีวิตชุมชนบ้านโนนทรายงาม

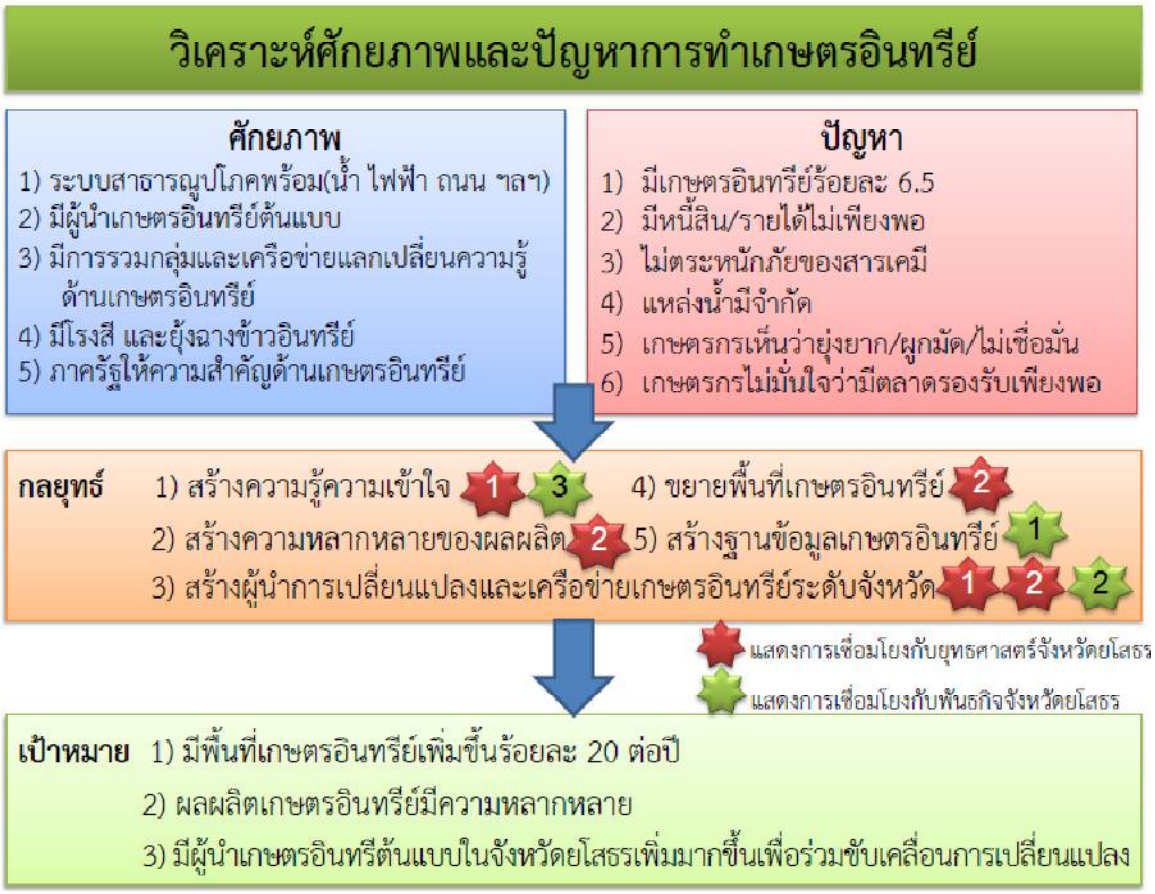
วิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์
ศักยภาพ
1) ระบบสาธารณูปโภคพร้อม(น้ำ ไฟฟ้า ถนน ฯลฯ)
2) มีผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ
3) มีการรวมกลุ่มและเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์
4) มีโรงสี และยุ้งฉางข้าวอินทรีย์
5) ภาครัฐให้ความสำคัญด้านเกษตรอินทรีย์
ปัญหา
1) มีเกษตรอินทรีย์ร้อยละ 6.5
2) มีหนี้สิน/รายได้ไม่เพียงพอ
3) ไม่ตระหนักภัยของสารเคมี
4) แหล่งน้ำมีจำกัด
5) เกษตรกรเห็นว่ายุ่งยาก/ผูกมัด/ไม่เชื่อมั่น
6) เกษตรกรไม่มั่นใจว่ามีตลาดรองรับเพียงพอ
กลยุทธ์
1) สร้างความรู้ความเข้าใจ 1 3
2) สร้างความหลากหลายของผลผลิต 2
3) สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัด 1 2 2
4) ขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 2
5) สร้างฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ 1
แสดงการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัดยโสธร
แสดงการเชื่อมโยงกับพันธกิจจังหวัดยโสธร
เป้าหมาย
1) มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี
2) ผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีความหลากหลาย
3) มีผู้นำเกษตรอินทรีต้นแบบในจังหวัดยโสธรเพิ่มมากขึ้นเพื่อร่วมขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

โครงการ/กิจกรรมเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์
1. จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์ 1 2
2. กิจกรรมการสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader) 2 3
3. กิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้สู่เกษตรอินทรีย์ 3
4. กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 1
โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
แสดงการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัดยโสธร
แสดงการเชื่อมโยงกับพันธกิจจังหวัดยโสธร

1. จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเกษตรอินทรีย์

รวบรวมชั้นข้อมูลเชิงพื้นที่

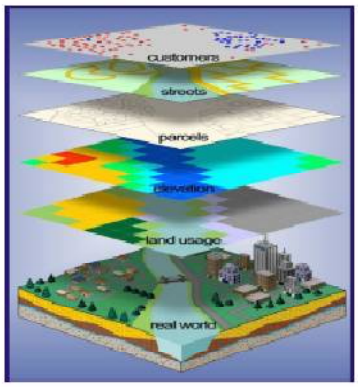

ฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์

- พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลเกษตรอินทรีย์ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
- พัฒนาระบบแลกเปลี่ยนความรู้/ปัญหาระหว่างเครือข่าย/ภาครัฐ

Output รู้ข้อมูลพื้นฐานเกษตรอินทรีย์ /เชื่อมโยงข้อมูลได้ทุกระดับ/ สามารถวิเคราะห์ วางแผนเพิ่มศักยภาพเกษตรอินทรีย์

2. กิจกรรมการสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ (Smart Organic Leader)

ออกแบบและจัดฝึกอบรม

ประชุมเชิงปฏิบัติการ

ดูงาน Smart Organic Farm

- เพิ่มพูนศักยภาพเกษตรอินทรีย์
- ยกระดับเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ
- สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์

3. กิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้สู่เกษตรอินทรีย์

จัดกลุ่มเกษตรกรและเสริมสร้างองค์ความรู้ในแต่ละกลุ่ม

จัดตั้งหน่วยเกษตรอินทรีย์แบบเคลื่อนที่เร็ว เพื่อให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่เกษตรกรที่มีปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์

4. กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

- สร้างเครือข่ายกลุ่มการผลิตเกษตรกรอินทรีย์

- ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

- ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ควรมีการจัดตั้งคลินิกจากผู้นำเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ

- พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์